

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ASMENS LYTINĖS TAPATYBĖS PRIPAŽINIMO
ĮSTATYMAS**

2017 m. d. Nr.

Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šio įstatymo paskirtis – įtvirtinti asmens teisę į asmens lytinės tapatybės pripažinimą, nustatyti asmens lytinės tapatybės pripažinimo sąlygas ir tvarką.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Asmens lytinė tapatybė** – asmens tapatinimasis su tam tikra lytimi.
2. **Asmens lytinės tapatybės pripažinimas** – translyčio asmens lytinės tapatybės įtvirtinimas, apimantis asmens lyties, vardo ir pavardės bei asmens kodo pakeitimą gimimo įrašė taip, kad šis įrašas atspindėtų translyčio asmens lytinę tapatybę.
3. **Grižtamasis asmens lytinės tapatybės pripažinimas** – pakartotinis asmens lytinės tapatybės pripažinimas, kai translytis asmuo siekia atkurti lytinę tapatybę, sutampančią su savo biologine lytimi.
4. **Translytis asmuo** – asmuo, kurio įgimti biologiniai lyties požymiai nesutampa su šio asmens lytine tapatybe.

**II SKYRIUS
TEISĖS Į LYTINĖS TAPATYBĖS PRIPAŽINIMĄ ĮGYVENDINIMAS**

3 straipsnis. Pagrindiniai lytinės tapatybės pripažinimo principai

1. Teisės į asmens lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimas grindžiamas siekiu užtikrinti sėkmingą socialinę ir ekonominę translyčių asmenų integraciją, šių asmenų nediskriminavimą ir efektyvią jų teisių į privatų gyvenimą apsaugą.
2. Translyčiams asmenims pripažįstama teisė neatlikti medicininio lyties požymių pakeitimo. Lytinė tapatybė pripažįstama nepriklausomai nuo to, ar atlikta chirurginė lyties požymių pakeitimo procedūra.

4 straipsnis. Lytinės tapatybės pripažinimo sąlygos ir tvarka

1. Asmuo, norintis įgyvendinti teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, civilinės metrikacijos įstaigai pateikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos rašytinį prašymą ir dokumentus, patvirtinančius atitiktį šio straipsnio 2 dalies 6 punkte nurodytai sąlygai.

2. Teisė į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinama esant visoms šioms sąlygoms:

- 1) asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis;
- 2) asmuo yra pilnametis;
- 3) asmeniui teismo sprendimu nėra apribotas teisinis veiksnumas dėl teisės į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimo;
- 4) asmuo nėra sudaręs santuokos;
- 5) asmuo nėra anksčiau įgyvendinęs teisės į lytinės tapatybės pripažinimą;
- 6) asmeniui teisės aktų nustatyta tvarka diagnozuotas lyties tapatumo sutrikimas – transseksualumas.

3. Asmuo, įgyvendinęs teisę į lytinės tapatybės pripažinimą užsienio valstybėje ir siekdamas šio pripažinimo Lietuvoje, civilinės metrikacijos įstaigai pateikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos rašytinį prašymą ir užsienio valstybėje įgyto lytinės tapatybės pripažinimo faktą įrodantį dokumentą. Užsienio valstybėje įgytam lytinės tapatybės pripažinimui įgyvendinti Lietuvoje netaikoma šio straipsnio 2 dalies 6 punkte nurodyta teisės į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimo sąlyga.

4. Sprendimą pripažinti lytinę tapatybę civilinės metrikacijos įstaiga priima surašydama Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatytos formos išvadą. Translyčio asmens lytinę tapatybę pripažįstama civilinės metrikacijos įstaigai gimimo įrašė pakeičiant asmens lytį, vardą ir pavardę bei asmens kodą taip, kad šie įrašai atspindėtų asmens lytinę tapatybę.

5 straipsnis. Nepilnamečių asmenų lytinės tapatybės pripažinimas

1. Teisę į lytinės tapatybės pripažinimą gali įgyvendinti nepilnamečiai asmenys, sulaukę 16 metų, o esant tėvų (rūpintojų) sutikimui, – ir sulaukę 14 metų.

2. Teisė į lytinės tapatybės pripažinimą nepilnamečiams asmenims įgyvendinama esant visoms šioms sąlygoms:

- 1) nepilnametis asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis;
- 2) nepilnametis asmuo nėra anksčiau įgyvendinęs teisės į lytinės tapatybės pripažinimą;
- 3) nepilnamečiam asmeniui išduota vaikų ir paauglių psichiatro išvada, patvirtinanti lyties tapatumo sutrikimo gydymo būtinumą.

3. Sprendimą dėl translyčių nepilnamečių asmenų lytinės tapatybės pripažinimo kiekvienu konkrečiu atveju priima teismas. Pareiškimą dėl nepilnamečio asmens teisės į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimo Vilniaus apygardos teismui paduoda pats nepilnametis asmuo.

4. Priimant sprendimą dėl nepilnamečio asmens lytinės tapatybės pripažinimo, be kita ko, turi būti įvertintos šios aplinkybės:

- 1) ar tai neprieštaruja geriausiems vaiko interesams;
- 2) ar nepilnametis asmuo yra pakankamai subrendęs, kad galėtų suvokti dėl teisės į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimo atsiradusius padarinius;
- 3) ar nepilnametis asmuo pageidauja įgyvendinti teisę į lytinės tapatybės pripažinimą laisva valia ir šiam sprendimui neturi įtakos kiti asmenys;
- 4) ar nepilnametis asmuo kryptingai ir nepertraukiamai siekia gyventi būdamas kitos lyties.

6 straipsnis. Grįžtamasis lytinės tapatybės pripažinimas

1. Teisę į lytinės tapatybės pripažinimą pilnametis asmuo gali įgyvendinti grįžtamuoju būdu, jei yra šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 1–4 punktuose nurodytos sąlygos ir tai padaryti būtina atsižvelgiant į individualias aplinkybes.

2. Sprendimą dėl teisės į grįžtamąjį lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimo kiekvienu konkrečiu atveju priima teismas. Pareiškimas dėl grįžtamojo teisės į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimo pateikiamas Vilniaus apygardos teismui.

3. Priimant sprendimą dėl grįžtamojo lytinės tapatybės pripažinimo, turi būti įvertintos šios aplinkybės:

- 1) priežasčių, dėl kurių asmuo nori įgyvendinti teisę į grįžtamąjį lytinės tapatybės pripažinimą, pagrįstumas;
- 2) ar grįžtamasis teisės į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinimas nepažeis viešojo intereso ar kitų asmenų teisėtų lūkesčių ar interesų.
4. Grįžtamasis lytinės tapatybės pripažinimas neturi įtakos teisėms ir pareigoms, kurias asmuo įgijo po to, kai įgyvendino teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, išskyrus tuos atvejus, kai įgytos teisės ir pareigos išimtinai siejamos su asmens lytimi.

7 straipsnis. Lytinės tapatybės pripažinimo registravimas

1. Lytinės tapatybės pripažinimą Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatyme nustatyta tvarka registruoja civilinės metrikacijos įstaiga.

2. Teisę į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinusio asmens pasas ir asmens tapatybės kortelė keičiami Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatyme nustatyta tvarka. Pakeitus pasą ir asmens tapatybės kortelę, teisę į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinęs asmuo privalo pakeisti ir kitus valstybės institucijų išduotus dokumentus.

8 straipsnis. Teisė pakeisti vardą ir pavardę

Įgyvendindamas teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, asmuo turi teisę pakeisti savo vardą ir pavardę teisės aktų nustatyta tvarka. Pasirinktas vardas ir pavardė turi atitikti translyčio asmens lytinę tapatybę.

III SKYRIUS

LYTINĖS TAPATYBĖS PRIPAŽINIMO TEISINIAI PADARINIAI

9 straipsnis. Asmens duomenų keitimas

1. Įgyvendinęs teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, asmuo visose gyvenimo srityse yra tos lyties, kuri nurodyta jo asmens tapatybės dokumentuose.

2. Tvarkant asmens, kuris įgyvendino teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, asmens duomenis, privaloma juos ir jų pagrindu išduotus dokumentus pakeisti taip, kad jie atspindėtų pasikeitusius asmens duomenis. Teisę į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinęs asmuo apie būtinybę ištaisyti asmens duomenis ir jų pagrindu išduotus dokumentus kitus asmenis pats informuoja raštu arba žodžiu.

10 straipsnis. Teisinių santykių tęstinumas ar pasikeitimas

1. Lytinės tapatybės pripažinimas neturi įtakos teisėms ir pareigoms, atsiradusioms iki lytinės tapatybės pripažinimo, taip pat ir įgyjamoms bei vykdomoms po tokio pripažinimo, išskyrus šiame straipsnyje nurodytus atvejus.

2. Jeigu iš teisinių santykių atsiradusios teisės ir pareigos buvo išimtinai siejamos su asmens lytimi ir dėl to asmuo po lytinės tapatybės pripažinimo jų negali vykdyti, prievoliniai teisiniai santykiai baigiasi, nebent prievolės šalys susitaria kitaip.

3. Lytinės tapatybės pripažinimas jokiais atvejais negali būti pagrindas atleisti asmenį nuo atsakomybės už įvykdytą nusikalstamą ar kitokią įstatymų draudžiamą veiką, taip pat neskirti kardomųjų priemonių, sankcijų ir (ar) bausmių bei negalioji teistumui.

4. Lytinės tapatybės pripažinimas neturi įtakos nuteistojo (nusižengusiojo) statusui, bet kardomosios priemonės, bausmės ar kitos sankcijos vykdomos pagal lyties, pripažintos įgyvendinus teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, asmenims taikomą tvarką. Bausmių vykdymo ypatumus iki lytinės tapatybės pripažinimo įgyvendinimo nustato bausmių vykdymą reglamentuojantys teisės aktai.

5. Įgyvendinęs teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, asmuo nepraranda įstatymų nustatytų socialinių ir darbo garantijų, kurias turėjo prieš įgyvendindamas šią teisę, nebent šios garantijos pagal pobūdį gali būti taikomos tik iki lytinės tapatybės pripažinimo buvusios lyties asmeniui. Teisė į senatvės ar kitokią socialinę pensiją po lytinės tapatybės pripažinimo įgyvendinama pagal lyties, pripažintos įgyvendinus teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, asmenims taikomą tvarką.

11 straipsnis. Teisė sudaryti santuoką (partnerystę)

Įgyvendinęs teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, asmuo gali sudaryti santuoką (partnerystę) įstatymų nustatyta tvarka.

12 straipsnis. Tėvystė (motinystė)

Lytinės tapatybės pripažinimas neturi įtakos tėvų ir vaikų santykiams. Vaikų, kurių tėvai yra įgyvendinę teisę į lytinės tapatybės pripažinimą, gimimo įrašė nurodyti tėvystės ir motinystės duomenys nėra keičiami.

13 straipsnis. Teisę į lytinės tapatybės pripažinimą įgyvendinusio asmens teisinė apsauga

1. Informacija apie lytinės tapatybės pripažinimą yra konfidenciali ir gali būti teikiama tik asmens duomenų teisinę apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Neteisėtas asmens lytinės tapatybės pripažinimo fakto atskleidimas yra asmens privataus gyvenimo pažeidimas. Neteisėtai atskleidus lytinės tapatybės pripažinimo faktą, turtinė ir neturtinė žala atlyginama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

14 straipsnis. Diskriminacijos draudimas

Asmens teisių negalima varžyti ar teikti jam privilegijų dėl to, kad jis siekia įgyvendinti arba įgyvendino teisę į lytinės tapatybės pripažinimą.

IV SKYRIUS**TEISĖ Į SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS****15 straipsnis. Su lyties tapatumo sutrikimo gydymu susijusios sveikatos priežiūros paslaugos**

1. Translyčiai asmenys turi teisę gauti su medicininio lyties požymių pakeitimu ir kitas su lyties tapatumo sutrikimo gydymu susijusias sveikatos priežiūros paslaugas.

2. Medicininių lyties požymių pakeitimo procedūrų ir kitų sveikatos priežiūros paslaugų, apimančių psichologų ir psichiatrų konsultacijas, pakaitinę hormonų terapiją, chirurgines operacijas ir kitas su tuo susijusias paslaugas, teikimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras.

V SKYRIUS**BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS****16 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas**

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2018 m. liepos 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2018 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas